

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

SECȚIA A TREIA

CAUZA RASSOHIN c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 11373/05)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

18 octombrie 2011

DEFINITIVĂ

18/01/2012

Această hotărîre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Rassohin c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Treia), în Camera compusă din:

Josep Casadevall, *Președinte*,

Alvina Gyulumyan,

Ján Šikuta,

Ineta Ziemele,

Luis López Guerra,

Nona Tsotsoria,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Santiago Quesada, *Grefierul Secțiunii*,

Deliberând la 27 septembrie 2011 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărîre, care a fost adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 11373/05) depusă la Curte împotriva Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile articolului 34 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către cetățeanul Republicii Moldova, dna Varvara Rassohin („reclamanta”), la 2 martie 2005.

2. Reclamanta a fost reprezentată în fața Curții de către dl A. Bodnariuc, avocat care își desfășoară activitatea în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamanta a pretins, în special, că dreptul său la respectarea bunurilor sale a fost încălcat și că instanța de judecată i-a examinat recursul în lipsa sa.

4. La 11 februarie 2008 Curtea a decis să comunice cererea Guvernului. De asemenea, Curtea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea ei (Articolul 29 § 3).

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI.**

5. Reclamanta s-a născut în 1937 și locuiește în Chișinău.

6. Reclamanta locuiește în casa ei din anul 1950. Casa este situată într-o curte alături de alte două case private. Potrivit unui document eliberat de Direcția Generală de Arhitectură și Urbanism (o subdiviziune a Primăriei Chișinău) la 8 decembrie 1998, exista doar o singură intrare comună în curte

și o singură cale de acces care deservea casele nr.10 și 14 (ultima fiind casa reclamantei).

7. În anul 1992 unul din vecinii reclamantei, (D.), a construit un gard împrejurul propriei case care, potrivit reclamantei, cuprindea o parte din suprafața utilizată în comun de către proprietarii celor trei case din curte. Gardul a blocat accesul reclamantei la singura intrare în curte, ea putînd să ajungă la casa ei doar printr-o poartă făcută în gard.

8. În anul 1998, D. a înlocuit gardul cu unul mai mare și nu a lăsat nicio deschidere prin care să treacă reclamanta. La 19 octombrie 1998 ginerele reclamantei (S.) a venit în vizită la ea și a descoperit noul gard. La cererea soacrei el a demolat o parte din gard pentru a crea un pasaj liber spre casa reclamantei.

9. La cererea lui D. a fost pornită urmărirea penală împotriva lui S. La 2 februarie 1999 Judecătoria sectorului Centrul l-a achitat. Instanța de judecată a luat act de declarațiile făcute de cîțiva vecini și de declarația unui expert din cadrul Oficiului Cadastral din Chișinău, precum și de certificatul eliberat la 8 decembrie 1998 (a se vedea paragraful 6 supra), potrivit căruia curtea a fost rezervată pentru folosința comună a proprietarilor celor trei case și că exista doar o singură cale de acces la casa reclamantei, care era blocată de gardul nou-construit. Instanța de judecată a constatat că D. a construit gardul ilegal și a blocat accesul reclamantei la casa ei, iar acțiunile lui S. de a elibera trecerea spre casa ei au fost dictate de stricta necesitate. Această hotărîre judecătorească nu a fost atacată, devenind irevocabilă.

10. La 2 mai 2000 arhitectul șef al orașului Chișinău a trimis un răspuns la petiția reclamantei, prin care a informat-o că, în urma unei vizite la fața locului, a constatat că teritoriul pe care erau amplasate casa reclamantei și cea a lui D. se afla în folosință comună și, prin urmare, calea de acces spre casa reclamantei se afla în folosință comună. La scrisoare a fost anexat și un plan-schiță. Direcția a adăugat că nu a fost adoptată nicio decizie care ar fi putut provoca dispute între reclamantă și D.

11. La 18 mai 2000 Consiliul municipal Chișinău a decis să-i vîndă lui D. un lot de teren care înconjură casa reclamantei și care includea cărarea de acces comună. La 16 iunie 2000 Consiliul municipal și D. au încheiat un contract de vânzare-cumpărare a terenului.

12. În urma depunerii unei plîngerii de către reclamantă la Consiliul municipal, acesta a decis, la 5 iulie 2001, să modifice decizia din 18 mai 2000 prin reducerea suprafeței terenului vîndut lui D., astfel încît să soluționeze disputa între D. și reclamantă, și să asigure accesul la casa reclamantei.

13. D. a contestat decizia municipalității din 5 iulie 2001 în instanța de judecată. La 15 aprilie 2002 Tribunalul Chișinău a anulat decizia din 5 iulie 2001 ca fiind ilegală. Instanța de judecată a constatat că, potrivit unei scrisori a departamentului de finanțe din cadrul Consiliului municipal din 11 septembrie 2000, calea de acces la casa reclamantei nu a fost inclusă în lotul de pămînt vîndut lui D.

14. Consiliul municipal a intentat o acțiune civilă separată la 6 decembrie 2001, solicitând modificarea contractului de vânzare a lotului de pământ lui D. Reclamantul a susținut că lotul de pământ a inclus din greșeală calea de acces comună folosită pentru a ajunge la casa reclamantei.

15. În ianuarie 2002, reclamanta a intentat o acțiune civilă împotriva lui D. și a Consiliului municipal, solicitând anularea tuturor deciziilor adoptate în favoarea lui D. începând cu anul 1992, inclusiv decizia din 18 mai 2000, precum și contractele încheiate de cele două părți. Ea a menționat faptul că gardul construit de D. a blocat accesul la casa ei și că a lăsat-o chiar fără posibilitatea de aprovizionare cu apă, care fusese anterior asigurată printr-o conductă de apă ce era în curtea comună și care acum se afla pe teritoriul lui D. Reclamanta a solicitat instanței de judecată să dispună eliminarea tuturor obstacolelor care împiedică utilizarea casei sale și să stabilească modul de utilizare în comun a căii de acces de către toți proprietarii caselor din curte. Instanța de judecată a conexas cele două acțiuni civile.

16. La 19 noiembrie 2002 Judecătoria sectorului Centru a respins cererile reclamantei și ale Consiliului municipal. Instanța de judecată a constatat că reclamanta avea suficient spațiu pentru a folosit casa sa și că, odată ce conducta de apă trecea prin terenul deținut în proprietate de D., reclamanta își putea asigura accesul la apă doar cu acordul lui D. Instanța de judecată a decis să înceteze procesul în privința cererii reclamantei de anulare a deciziei din 18 mai 2000, deoarece legalitatea acesteia fusese deja confirmată de hotărîrea judecătorească irevocabilă a Tribunalului Chișinău din 15 aprilie 2002.

17. La 13 ianuarie 2003 Tribunalul Chișinău a casat hotărîrea instanței judecătorești inferioare și a dispus rejudecarea cauzei.

18. La 19 februarie 2004 Judecătoria sectorului Centru a scos de pe rol acțiunea reclamantei pe motiv că, fiind citată, ea nu s-a prezentat în instanța de judecată. Această încheiere judecătorească a fost casată de Curtea de Apel Chișinău la 8 aprilie 2004, deoarece nu existau probe la dosar precum că reclamanta fusese citată la ședința de judecată.

19. La 8 iulie 2004 Judecătoria sectorului Centru a respins cererile reclamantei și ale Consiliului municipal. Aceasta a constatat, *inter alia*, că reclamanta avea acces neîngrădit la casa sa, însă nu a oferit alte detalii. Instanța de judecată a reiterat motivarea din hotărîrea sa judecătorească din 19 noiembrie 2002 privind accesul reclamantei la apă. Instanța de judecată nu a anulat contractul de vânzare al terenului încheiat la 16 iunie 2000 între D. și Consiliul municipal pe motiv că acesta s-a bazat pe decizia municipalității din 18 mai 2000, a cărei legalitate a fost confirmată anterior.

20. La 7 octombrie 2004 Tribunalul Chișinău a menținut această hotărîre judecătorească. Instanța de judecată a reprodus motivarea privind legalitatea contractului de vânzare-cumpărare a terenului.

21. În recursul său, reclamanta a făcut trimitere, *inter alia*, la faptul că ea nu putea să beneficieze pe deplin de dreptul său de proprietate asupra casei, întrucât accesul la aceasta era blocat de gardul construit de D. Ea a susținut

că contractul din 16 iunie 2000 a fost încheiat cu încălcarea legii. Reclamanta a solicitat anularea contractului și demolarea gardului pentru a asigura accesul neîngrădit la casa sa.

22. La 22 decembrie 2004 Curtea Supremă de Justiție a respins recursul reclamantei în lipsa ei. Instanța de judecată a admis confirmarea arhitectului șef al orașului Chișinău din 2 mai 2000, emisă în urma vizitei în curtea respectivă, potrivit căreia terenul și calea de acces vizate se aflau de fapt în folosință comună. Însă, în lipsa unei decizii a Consiliului municipal Chișinău care să rezerve în mod expres acest teren pentru folosință comună, opinia arhitectului șef nu putea servi drept temei pentru anularea hotărârilor judecătorești ale instanțelor inferioare. Așadar, instanțele judecătorești inferioare corect au decis că terenul vândut lui D. nu era un teren aflat în folosință comună.

23. Instanța de judecată a constatat că reclamanta a fost citată legal în ședința de judecată, dar ea fără a oferi motive plauzibile nu s-a prezentat. Decizia din 22 decembrie 2004 este irevocabilă.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

24. Dispozițiile legale relevante ale dreptului intern și practica internă relevantă au fost precizate în cauza *Godorozea c. Moldovei*, nr. 17023/05, §§ 23-25, 6 octombrie 2009.

25. În plus, articolul 449 (h) din Codul de procedură civilă prevede următoarele:

„Revizuirea se declară în cazul în care:

...

h) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale...”

ÎN DREPT

26. Reclamanta s-a plîns, în temeiul articolului 6 § 1 din Convenție, că hotărîrea judecătorească irevocabilă pronunțată în cauza sa a fost adoptată în lipsa ei. Ea s-a plîns și de faptul că, în calitate de vorbitor de limbă rusă, ea nu a beneficiat de o traducere adecvată în limba rusă a procedurilor judiciare.

Partea relevantă a articolului 6 prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea ... într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ..., care va hotărî ... asupra drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ... ”

27. De asemenea, ea s-a plîns și de obstacolele de a beneficia de proprietatea sa, contrar articolului 1 al Protocolului nr.1 din Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decît pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.”

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului Statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 6 § 1 DIN CONVENȚIE

A. Admisibilitatea

28. Curtea notează faptul că reclamanta s-a plîns în temeiul articolului 6 din Convenție de traducerea inadecvată a procedurilor judiciare și ale documentelor respective. Susținînd că articolul 6 din Convenție este aplicabil acestei pretenții, reclamanta nu a prezentat nicio probă în susținerea acesteia, precum ar fi respingerea unei cereri de a i se traduce un document. Rezultă că această parte a cererii trebuie să fie respinsă ca fiind vădit neîntemeiată, în conformitate cu articolul 35 § 3 și § 4 din Convenție.

29. Curtea consideră că pretenția reclamantei formulată în temeiul articolului 6 § 1 din Convenție privind examinarea în lipsa ei a recursului său de către Curtea Supremă de Justiție, ridică probleme de fapt și de drept, care sunt destul de serioase pentru ca determinarea lor să depindă de examinarea fondului cauzei, iar alte motive pentru a declara aceste pretenții inadmisibile nu au fost stabilite. Așadar, Curtea declară pretenția admisibilă.

B. Fond

30. Reclamanta s-a plîns de faptul că recursul ei a fost examinat în lipsa sa. Chiar dacă există probe la dosar că pe adresa ei a fost trimisă o citație, ea pretinde că nu a primit acea citație și nu există probe contrarii.

31. Guvernul a susținut că reclamanta a fost citată corespunzător la ședința de judecată, fapt confirmat prin înregistrarea trimiterii scrisorii pe adresa ei. Reclamanta trebuia să demonstreze că nu a primit citația, dar ea nu a prezentat asemenea probe.

32. Curtea reiterează faptul că articolul 6 § 1 nu garantează un drept de recurs împotriva deciziilor pronunțate în prima și a doua instanță. Însă, în cazul în care dreptul intern garantează un drept de recurs, procedura de recurs va fi tratată ca prelungire a procesului de judecată și, prin urmare, va cădea sub incidența articolului 6 (*Delcourt c. Belgiei*, 17 ianuarie 1970, § 25, Seria A nr. 11; *Gurov c. Moldovei*, nr. 36455/02, § 33, 11 iulie 2006 și

Clionov c. Moldovei, nr. 13229/04, § 39, 9 octombrie 2007). Aceasta presupune, de exemplu, că părțile aflate în litigiu trebuie să beneficieze de un drept efectiv de acces la o instanță de judecată care va hotărî asupra „drepturilor și obligațiilor lor civile” (a se vedea, de exemplu, *Brualla Gómez de la Torre c. Spaniei*, 19 decembrie 1997, § 37, Rapoarte ale Hotărîrilor și Deciziilor 1997-VIII).

33. Trebuie să menționăm faptul că, în conformitate cu legislația moldovenească, reclamanta trebuia să fie citată în ședința de judecată la Curtea Supremă de Justiție și să-și apere poziția în ședința de judecată. În plus, procedurile din prezenta cauză vizau efectele unui contract cu privire la dreptul de posesiune a reclamantei asupra casei și accesul ei la singura sursă de apă care se afla în curtea comună. Avînd în vedere aceasta și ținînd cont de circumstanțele specifice ale prezentei cauze, în opinia Curții era necesară audierea reclamantei. Legea permitea expres examinarea cauzei în lipsa ei, doar dacă ea ar fi depus o cerere în acest sens (a se vedea articolul 444 din Codul de procedură civile, citată în cauza menționată mai sus *Godorozea*, § 23). Prin urmare, Curtea trebuie să determine dacă reclamanta a fost citată corespunzător la ședința de judecată, potrivit dreptului și practicii interne.

34. Curtea notează că în cauza *Russu c. Moldovei* (nr. 7413/05, §§ 23-28, 13 noiembrie 2008) s-a constatat deja că „în practică, instanțele de judecată naționale nu acceptă ca probă suficientă faptul expedierii unei scrisori de către o instanță judecătorească, ci solicită dovada expedierii”. Jurisprudența Curții Supreme de Justiție, menționată în cauza *Godorozea* (citată mai sus, § 24 și § 25) confirmă această concluzie. Curtea nu găsește în dosar nicio confirmare că citația care a fost trimisă de Curtea Supremă de Justiție pe adresa reclamantei a fost în realitate expediată. Astfel, Curtea conchide că reclamanta nu a avut posibilitatea să-și susțină deplin cauza sa în fața Curții Supreme de Justiție. În circumstanțele particulare ale acestei cauze, în care prezența reclamantei era necesară, faptul necitării ei corespunzătoare a privat-o de dreptul de acces la justiție.

35. Prin urmare, a avut loc încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 1 DIN PROTOCOLUL 1 LA CONVENȚIE.

Admisibilitatea

36. Reclamanta s-a plîns de faptul că i-a fost încălcat dreptul la protecția proprietății. În special, calea de acces la casa ei a fost blocată, fiind lăsată doar o trecătoare îngustă de 80 cm, ceea ce i-a îngrădit orice acces propriu-zis la casă. În plus, ca urmare a vînzării pămîntului rezervat pentru folosința comună, reclamanta nu avea acces la aprovizionarea cu apă de care a

beneficiat timp de mulți ani și care a existat înainte ca vecina ei D. să cumpere casa.

37. Guvernul a considerat că pretenția reclamantei este neîntemeiată. Nu a existat vreo ingerință în dreptul ei de proprietate, deoarece ea nu a dispus niciodată de o pretenție legitimă asupra terenului vândut lui D., având în vedere că instanțele de judecată naționale au stabilit în mod clar faptul că accesul la casa reclamantei nu a fost blocat. În ceea ce privește aprovizionarea cu apă a casei reclamantei, instanțele de judecată naționale au stabilit că era problema ei să se înțeleagă cu proprietarul lotului pe care era situată conducta de apă. În plus, este vorba despre un litigiu între două persoane private, iar simplul fapt că statul a instituit un sistem judecătoresc care să permită părților să-și soluționeze litigiile nu impune statului nicio răspundere pentru rezultatul judecării disputelor.

38. Curtea menționează faptul că ea a constatat încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție pe motiv că Curtea Supremă de Justiție nu a audiat-o pe reclamantă. Însă, Curtea nu poate specula în privința rezultatului procedurilor în cazul în care reclamanta ar fi fost audiată. Prin urmare, ea consideră că această pretenție este inadmisibilă ca fiind vădit neîntemeiată, în conformitate cu articolul 35 § 3 și § 4 din Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE.

39. Articolul 41 din Convenție prevede:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciul

40. Reclamanta a pretins 50000 Euro (EUR) pentru compensarea prejudiciului cauzat, fără a oferi alte detalii.

41. Guvernul a considerat că această sumă este nefondată.

42. Curtea consideră că reclamanta trebuie să fi fost frustrată ca urmare a omisiunii Curții Supreme de Justiție de a o audia înainte de a-i respinge recursul. Decizînd pe o bază echitabilă, Curtea acordă reclamantei suma de 3200 Euro cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

43. Reclamanta nu a formulat nici o pretenție cu privire la acest capitol.

C. Penalități

44. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în dependență de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană,, la care se vor adăuga trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE

1. *Declară* admisibilă plîngerea formulată în temeiul articolului 6 § 1 din Convenție referitor la examinarea recursului în lipsa reclamantei, și restul cererii inadmisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a articolului 6 § 1 din Convenție;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul respondent trebuie să plătească reclamantei, în termen de trei luni de la data la care această hotărîre devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție, suma de 3200 Euro (trei mii două sute Euro) cu titlu de prejudiciu moral, care va fi convertită în valuta statului respondent conform ratei aplicabile la data plății, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că de la expirarea celor trei luni menționate mai sus pînă la achitarea efectivă a sumei respective, urmează să fie plătită o dobîndă la suma de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, plus trei procente;
4. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului de satisfacție echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 18 octombrie 2011, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte